

Fremsat den 1. marts 2024 af Lise Bertelsen (KF), Mette Abildgaard (KF),
Brigitte Klintskov Jerkel (KF) og Søren Pape Poulsen (KF)

Forslag til folketingsbeslutning

om at indskærpe sundhedspersoners pligt til dialog og samarbejde med pårørende til patienter

Folketinget pålægger regeringen i indeværende år at udarbejde en ændring af vejledning om sundhedspersoners tavshedspligt dialog og samarbejde med patienters pårørende, der indskærper, at sundhedspersoner ikke må afvise at modtage oplysninger fra pårørende, som vil kunne anvendes i behandlingen af patienten, med henvisning til regler om tavshedspligten.

Ændringen skal også indskærpe, at sundhedspersoner ikke med henvisning til regler om tavshedspligt må afvise dialog

med de pårørende om disses oplevelse af situationen og de problemer, de pårørende oplever.

Det skal også præciseres, at sundhedspersoner uden at overtræde tavshedspligten skal informere pårørende om generelle forhold vedrørende en sygdom og behandlingsmulighederne og om de pårørendes muligheder for at yde og få støtte generelt.

Bemærkninger til forslaget

Mange pårørende til psykisk syge oplever jævnligt at blive afvist med henvisning til tavshedspligten, når de henvender sig til sundhedspersonale med ønske om at videregive eller få information af generel karakter om deres kæres sygdom og behandling. Det skyldes, at sundhedspersoner misforstår rækkevidden af deres tavshedspligt.

En undersøgelse fra Bedre Psykiatri i 2018 har påvist, at over halvdelen af pårørende (55 pct.) oplever, at tavshedspligten gør det svært at blive inddraget i den syges behandling. Mere end to ud af fem pårørende (43 pct.) oplever, at personalet forvalter reglerne om tavshedspligten for stramt. (»Undersøgelse af pårørendeinddragelse i psykiatrien 2018«, Bedre Psykiatri, september 2018).

Det er ikke en ny problematik, men noget, som er blevet påpeget i flere undersøgelser siden 2012.

Det Ethiske Råd påpegede allerede i 2012 problematikker med tavshedspligten i forbindelse med inddragelse af pårørende (»Pårørende i psykiatrien – Magt og afmagt i psykiatrien«, Det Ethiske Råd, 2012).

Desuden blev det anbefalet af daværende regerings psykiatriudvalg i 2013, at »Personalet skal sikres tilstrækkelig viden om tavshedspligten, således at tavshedspligten ikke per automatik opleves som en forhindring for samarbejdet med de pårørende.« (»En moderne, åben og inkluderende indsats for mennesker med psykiske lidelser«, rapport fra regeringens udvalg om psykiatrien, oktober 2013).

Tilsvarende anbefalede Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen i 2014 og 2018, at der er behov for kompetenceudvikling til de medarbejdere, der møder borgeren og de pårørende, i kommunikation, herunder tavshedspligtens betydning (»Koncept for systematisk inddragelse af pårørende«, Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen, 2018).

Trods systematisk arbejde med uddannelse er der ikke sket store ændringer af pårørendes oplevelse af at blive inddraget.

Om værdien af pårørendeinddragelse

Undersøgelser viser, at pårørendeinddragelse er af afgørende betydning for at sikre optimal behandling af patienter. Følgende fremgår af Sundhedsstyrelsens faglige oplæg fra 2022: »Støtte fra pårørende er afgørende for mennesker med psykiske lidelser, og undersøgelser viser, som tidligere nævnt, at støtte fra pårørende har betydning for risikoen for tilbagefald samt genindlæggelse. De pårørende er derfor en vigtig ressource og spiller en vigtig rolle i hele forløbet.

Derfor er det vigtigt, at pårørende bliver mere inddraget og får bedre støtte undervejs i forløbet, så de kan være der for deres nærmeste« (»Fagligt oplæg til en 10-årsplan – Bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser«, Sundhedsstyrelsen, 2022).

Et norsk forskningsstudie viser desuden, at når sundhedspersoner får kompetencer og positive erfaringer med pårørendeinddragelse i psykiatrien, har det afgørende effekt på,

hvordan de fremover fortolker og praktiserer tavshedspligten i forhold til patienterne og pårørendeinddragelse (»The duty of confidentiality during family involvement: ethical challenges and possible solutions in the treatment of persons with psychotic disorders«, Hansson, 2022, BMC Psychiatry).

I Norge har de taget konsekvensen af denne viden og arbejder nu systematisk med, at pårørende til mennesker med psykisk sygdom inddrages og får generel viden om sygdom, behandlingsmuligheder, og hvordan den pårørende selv kan få hjælp uden at gå på kompromis med tavshedspligten. Det medfører stor tilfredsstillelse hos både patienter, pårørende og personale (»Patients with severe mental illness and the ethical challenges related to confidentiality during family involvement: A scoping review«, Hem, M., 2023, Frontiers in Public Health).

Forslagsstillerne mener, at det grundlæggende er et paradoks, at man på den ene side fagligt og politisk kalder på prioritering af de pårørende, mere inddragelse af og bedre information til de pårørende (»Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed«, Sundhedsministeriet, september 2022), og at der på den anden side findes en virkelighed, hvor mange pårørende oplever at blive afvist og underinformet af sundhedspersoner.

Behov for at opdatere vejledning

Den manglende inddragelse af de pårørende skyldes, at den eksisterende vejledning, som er 22 år gammel, misforstås. Børn, forældre, kæresten og ægtefæller skal ikke afskæres fra at hjælpe og få information om deres kære, fordi sundhedspersoner mangler viden om omfanget af deres tavshedspligt. Forslagsstiller mener derfor, at der er behov for at opdatere og tydeliggøre vejledningen samt sikre, at den efterfølges af sundhedspersoner i praksis. Det foreslås, at der fastsættes en ændring af vejledning nr. 9494 af 4. juli 2002 om sundhedspersoners tavshedspligt dialog og samarbejde med patienters pårørende, således at følgende fremgår:

- Sundhedspersoner må ikke med henvisning til regler om tavshedspligten afvise at modtage oplysninger fra pårørende, som vil kunne anvendes i behandlingen af patienten.
- Sundhedspersoner må ikke med henvisning til regler om tavshedspligt afvise dialog med de pårørende om disses oplevelse af situationen og de problemer, de pårørende oplever.
- Sundhedspersoner skal uden at overtræde tavshedspligten informere nære pårørende om generelle forhold vedrørende en sygdom og behandlingsmulighederne og om de pårørendes muligheder for at yde og få støtte generelt.

Om tavshedspligten i dialogen og samarbejdet med pårørende i dag

Det fremgår af vejledning om sundhedspersoners tavshedspligt dialog og samarbejde med patienters pårørende fra

2002, at sundhedspersoner kan modtage information fra personer, uden at det kommer i strid med tavshedspligten. De kan også gå i dialog med de pårørende om disses oplevelse af situationen og de problemer, de pårørende oplever. Desuden kan sundhedspersoner uden at overtræde tavshedspligten informere pårørende om generelle forhold vedrørende en sygdom og behandlingsmulighederne og om de pårørendes muligheder for at yde og få støtte generelt.

Alligevel oplever pårørende, at de afskæres fra at få og videregive information om pårørende, som ikke er omfattet af tavshedspligt.

Det sker, på trods af at det fremgår tydeligt af vejledningen, at det ikke er meningen, at de pårørende skal holdes uvidende:

»Den normale situation er, at patienterne ønsker, at pårørende informeres og inddrages i behandlingsforløbet. Imidlertid oplever pårørende at blive afvist, når de beder om op-

lysninger om patienters helbredstilstand, fordi sundhedspersonalet har henvist til deres tavshedspligt. De pårørende har derfor ikke mulighed for at få de mest nødvendige oplysninger om patientens helbredstilstand, hvilket kan indebære væsentlige problemer for såvel patienten som de pårørende, ikke mindst i kritiske faser af sygdomsforløbet.

Pårørende vil ofte kunne bidrage med oplysninger, som vil kunne anvendes i behandlingen af patienten. Det kan f.eks. være relevant, når der er tale om patienter med psykiske lidelser og patienter med livstruende sygdomme. Pårørende kan opleve det som uforståeligt, at sundhedspersonalet ikke til gengæld kan oplyse dem om, hvad patienten fejler og om det forventede sygdomsforløb og behandlingsmulighederne.

Problemerne skyldes ofte misforståelser og manglende kendskab til tavshedspligtens omfang over for pårørende«.

Skriftlig fremsættelse

Lise Bertelsen (KF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at indskærpe sundhedspersoners pligt til dialog og samarbejde med pårørende til patienter.

(Beslutningsforslag nr. B 174)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.